

AZ ORSZÁGGYŰLÉS ELNÖKE

WERBÓCZY ISTVÁN JOGTÖRTÉNETI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI PÁLYÁZATSOROZAT

**2025. évi
P Á L Y Á Z A T A**

**Széchenyi István alkotmányos nézetei címmel
egyetemek és főiskolák hallgatói számára**

A pályázat célja

200 esztendővel ezelőtt, 1825. október 12-én szólalt fel első ízben Széchenyi István gróf a felsőtáblán. Nagy feltűnést keltő beszédét magyarul tartotta ott, ahol eddig a latin volt a megszokott és kizárólagos szónoklati nyelv. A korabeli beszámolók egyenesen korszakos eseményként tartották számon, az utókor a magyar államnyelv elterjedésének egyik jelentős mérföldkövének tekintette ezt a felszólalást. Egyben Széchenyi politikai szerepvállalásának első megnyilvánulása volt ez az alkalom, mely a magyar reformkor egyik legnagyobb politikai gondolkodójának pályakezdetét is jelentette.

Az országgyűlés elnöke a pályázat kiírásával kíván hozzájárulni az évforduló és Széchenyi István emlékének méltó megünnepléséhez.

Széchenyi arisztokratikus műveltsége sokoldalú elméleti és gyakorlati pályáivét alapozta meg. Munkásságában – miként az a reformkorra általában jellemző volt – domináltak a társadalmi reformtervek és az alkotmányos útkeresés. A haladás útját kereste ekkortájt minden reformer, mely egyben Magyarország helyét is hivatva volt kijelölni Európa politikai térképén és a Habsburg birodalomban.

Választható témák

1. A rendi társadalom bírálata

A gróf az elmaradottság felszámolásának szentelte életét. A harmincas évek legmeghatározóbb gondolkodójaként szabott irányt a politikai átalakulásnak. Hittel vallotta a rendi társadalom felszámolásának szükségességét és kemény kritikával kezelte a legalapvetőbb „ősi” társadalmi intézményeket, miként az ősiséget, a nemesi adómentességet, a korona háramlási jogát, a jobbágyi státuszt, az úriszéket, ezzel kapcsolatban a személy-és vagyonbiztonság hiányosságait. A verseny és a tőkefelhalmozás gátjait jelentő előjogok lebontását, a céhek eltörlését, a külkereskedelem-koncentrált áruforgalom átalakítását, a kettős vámrendszer felszámolását követelte. Hitvallása szerint a rendiség tette lehetővé a bécsi kormányzat számára a magyar

társadalom rétegjeinek egymás ellen fordítását és kijátszását az abszolutizmus gyakorlása érdekében. Elítélte a vármegyei provincializmust és a rendi ellenzéki politizálást.

2. A haladás útja

A megkésettség felszámolására számtalan ajánlata volt, így a szabadság és „törvény előtti egyformaság” (a nemesi kiváltságoknak a haza minden lakosára történő kiterjesztése), a nemesi tehervállalás intézményesítése, vagyis a köztehervállalás, a jogbiztonság, a társadalom széles rétegjeinek politikai képvisellete, a politikai élet nyilvánossága, a nemesi birtokbírhatás általános kiterjesztése a hon lakosaira, a kapitalista gazdálkodási formák meghonosítása, egy nemzeti bank életre hívása (a kétgarasos adóterv), az áruk szabad mozgása, a közlekedési hálózat kiépítése, a részvénytársasági jog meghonosítása, egyesületek létrehozása és mindenekfölött a polgári erők összpontosulása, az erőkoncentráció és „középpontosulás”.

3. Az alkotmányos monarchia modellje.

Határozottan megfogalmazta bírálatát az uralkodói önkényuralmi törekvésekkel szemben, melynek gátjaként a „korlátolt monarchia” modelljét hívta segítségül. Szerinte a magyar rendi alkotmányosság kiváló keretet adhat az angol alkotmányos monarchia mintájának hazai adaptálására. A helytartótanács közjogi helyzetének elemzése kapcsán egyfajta képviselati alkotmány, a felelős kormányzat képét is felvázolta. Mindezt a jogfolytonosság és a magyar történelmi alkotmányosság talaján álló, fokozatos fejlődés keretébe ágyazottan, távol minden forradalmi gondolattól. Az átalakulást mindenképpen törvényes folyamatként képzelte el, mérsékelt és óvatos lépések sorozatának.

4. A Szent Korona országainak helye a birodalomban.

Magyarország pozícióit a Habsburg birodalomban látta biztosítottnak, ezt egyfajta adottságnak vette, mely keretet biztosíthatott a hazai fejlődés reformfolyamatainak. Az osztrák császárságra, mint egyfajta védőernyőre tekintett, melynek oltalma alatt kiépíthető az autonóm fejlődés feltételrendszere. Ezért tartotta fontosnak a közjogi kérdések békés rendezését a trónnal; a rendi alkotmányosságból kibontakoztatott magyar szuverenitás beillesztését a birodalom rendszerébe.

5. A tudományos akadémia.

Széchenyi István gróf egyik legmaradandóbb hagyatéka volt a tudományos akadémia megalapítása, mely eredetileg a nyelvművelés központját jelentette, a magyar nyelv alkalmassá tételét az elvont fogalomalkotásra, az árnyalt fogalmak kimunkálására. Célja volt „nyelvünk lehető legmélyebb ’s legtágabb kifejtése”, hogy az alkalmassá váljon a tudományos gondolatok megfogalmazására és az államnyelv-funkciók teljesítésére. Ez nyithatott utat a köz-és jogélet „megmagyarosítására”.

A pályázatra felsőoktatási intézmények aktív státuszú hallgatói jelentkezhetnek.

Pályázni magyar nyelvű pályaművel lehet, amely a meghirdetett témakörök közül egy témát vizsgál. A pályaműveket, valamint a szükséges mellékleteket elektronikusan kell benyújtani. A dolgozat megírásához intelligens algoritmusokat használó alkalmazások is igénybe vehetők, azonban az MI által generált szövegek – akár szó szerint, akár átfogalmazva – nem emelhetők be a pályamű végső verziójába. A dolgozatnak minden esetben a hallgató saját álláspontját és megfogalmazását kell tükröznie. A pályázat formai követelményeit, valamint az adatkezelési tájékoztatót a függelék tartalmazza.

A kutatómunkához az Országgyűlési Könyvtár egy éves kutatójegyet biztosít az érdeklődők számára. Igény esetén a könyvtár munkatársai módszertani segítséget nyújtanak. bővebb információ [itt](#) található.

A pályázatot jeligével kell ellátni, és az nem tartalmazhatja a szerző nevét. Érvénytelen az a pályamű, amelyből a szerző személye megállapítható. A pályaművet és külön mellékletben a pályázó nevét, születési dátumát, postacímét, telefonszámát, e-mail-címét, az adatkezelési tájékoztató megismerésével kapcsolatos nyilatkozatát, továbbá hallgatói jogviszonyának igazolását egy e-mailben kell megküldeni az alább megjelölt címre. Az Országgyűlés Hivatala biztosítja a pályaművek anonim kezelését és elbírálását.

A pályázatot elektronikus formában az alábbi címre kérjük elküldeni:

ogyk-titkarsag@parlament.hu

Az e-mail tárgyában a következőt kérjük megjelölni:

„A pályázat jeligéje: Széchenyi István”

A pályázat beküldésének határideje: 2026. február 15. (vasárnap)

A pályázatokat az Országgyűlés elnöke által felkért szakértőkből álló bírálóbizottság értékeli, amely fenntartja magának a jogot, hogy – a pályaművek minőségére figyelemmel – egyes helyezéseket ne ítéljen oda, vagy több helyezettet javasoljon díjazásra.

A pályázat díjazása:

- I. helyezett: 500 000 Ft
- II. helyezett: 400 000 Ft
- III. helyezett: 300 000 Ft

(A pályázati díjakat adó és társadalombiztosítási járulék terheli.)

A pályázat eredményhirdetésére és a díjkiosztásra előreláthatóan 2026. április 24-én, az Aranybulla napján kerül sor az Országházban. A díjnyertes pályaműveket az Országgyűlés Hivatala megjelenteti honlapján.

Budapest, 2025. május 19.

Kövér László